

วิกฤตการณ์ของผู้นำไทย : ปัญหาและทางออก

* วันนี้ สุขตาม

บทคัดย่อ

สาเหตุของปัญหาวิกฤติเมืองไทยในปัจจุบันเกิดจากบริบทของโครงสร้างสังคมไทย เพราะเป็นสังคมที่ยึดถือระบบชนชั้น มีโครงสร้างทางสังคมเป็นโครงสร้างหลุม และที่สำคัญคนในสังคมยังยึดถือระบบอุปถัมภ์กันอยู่ เนื่องจากประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นคนหมู่มากต้องตกอยู่ในฐานะผู้รับอุปถัมภ์ จึงทำให้คนส่วนใหญ่เหล่านี้ไม่สนใจการเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัว ไม่อยากรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้อง หรือเสนอแนวคิดต่างๆ เห็นว่าเป็นเรื่องเสียเวลาในการทำมาหากิน เมื่อมีการซักจุ่งหรือจูงใจด้วยสิ่งตอบแทน ประเภทต่างๆ ก็จะเข้าร่วมโดยไม่คำนึงว่าสิ่งที่แสดงออกนั้นผิดหรือถูก จนเป็นปรากฏการณ์การชุมนุมที่ละเอียดกฎหมาย ก่อการจลาจล ผลสุดท้ายก็คือสร้างการพัฒนาด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

พระชนนี้ แนวทางแก้ไขปัญหา ที่ได้นำเสนอเอาไว้คือ **ระยะสั้น (เร่งด่วน)** รัฐบาลต้องเป็นเจ้าภาพดึงทุกภาคส่วนเข้ามาแก้ปัญหาร่วมกัน หากตกลงกันและมีความเป็นไปได้ที่จะต้องแก้ไข รัฐธรรมนูญก็ต้องทำเพื่อให้ประเทศสามารถเดินหน้าต่อไปได้ **ระยะยาว (ยั่งยืน)** เราต้องมองไปที่ต้นเหตุของปัญหา คือปัญหาเราเริ่มมาจากโครงสร้างทางสังคม เราก็ต้องแก้ไขที่สังคมทำให้สังคมมีความเข้มแข็ง โดยนำเสนออยู่ **๔ วิธีการ** คือ การกล่อมเกลาทางสังคม เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกสาธารณะ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพชีวิต และปลูกฝังความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ ซึ่งกระบวนการทั้งสี่จะนำไปสู่โครงสร้างทางสังคมที่เข้มแข็งคือ คนมีคุณธรรมทางการเมือง คนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และคนต้องการแสดงออก และมีส่วนร่วมทางการเมือง ท้ายที่สุดเมื่อสังคมของเรามีความพร้อมมีความเข้มแข็ง มีพลังพอที่จะเข้าไปเรียกร้องหรือผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ผู้เขียนคิดว่าก็จะเกิดการปฏิรูปการเมืองและนำไปสู่ระบบการเมืองที่ดีตามมาคือ อำนาจ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ มีการถ่วงดุลอย่างมีเสถียรภาพ รัฐบาลใช้อำนาจเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม นักการเมืองมีมาตรฐานของคุณธรรมจริยธรรมในระดับสูง เปิดเผยและโปร่งใส่นั่นเอง

คำสำคัญ : วิกฤตการณ์, ผู้นำ, ปัญหา, แนวทางแก้ไข, การปฏิรูปการเมือง, คุณธรรม จริยธรรม

* อาจารย์ ดร. ประจำภาควิชาปรัชญาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทนำ

ในองค์การหนึ่งๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของภาครัฐหรือเอกชน บุคคลสำคัญที่จะทำให้กลไกในระบบการบริหารงานขององค์การได้ฯ ดำเนินไปสู่จุดหมายที่ดีงาม ก็คือ “ผู้นำ” ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดการ รวมถึงการริเริ่ม การวางแผน การบริการ กำกับการ และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้สัมฤทธิผลตามเป้าหมายขององค์การผู้นำจึงเป็นผู้มีอิทธิพลที่สามารถส่งผลกระทบต่อความเป็นไปขององค์กรในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านที่เกี่ยวกับการบริหาร และการบุคคล ดังนั้นในทุกองค์กรจึงจำเป็นต้องมีผู้นำ

ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นยุคโลกรีัพรมแ遁นี้ในแห่งข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีต่างๆ ย่อมส่งผลให้ศักยภาพในการแข่งขันขององค์กรสูงขึ้นตามลำดับ ไม่ว่าจะเป็นในระดับประเทศในสถาบันของภาครัฐหรือเอกชน ความอยู่รอดขององค์กรดังกล่าวย่อมขึ้นอยู่กับการตัดสินใจอย่างถูกต้อง รอบคอบ และทันต่อสถานการณ์ของผู้บริหาร ซึ่งก็คือผู้นำขององค์กรนั้นๆ ดังนั้นในทุกองค์กรจึงจำเป็นต้องมีผู้นำ^๑

ในทุกสังคมซึ่งประกอบด้วยสถาบันต่างๆ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา ย่อมต้องมีผู้นำ เพื่อช่วยกำหนดทิศทาง ช่วยส่งการ ช่วยควบคุมระบบและช่วยประสานให้คนทั้งหลายทำงานร่วมกัน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ดีงามที่ได้วางไว้ร่วมกัน

นอกจากนี้ ปัญหาเกี่ยวกับผู้นำก็มักเกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันเสมอ ผู้นำบริหารงานอย่างไม่มีเอกภาพ ไม่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ใช้อำนาจโดยมิชอบ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนและพวกพ้อง และยึดหลักประโยชน์นิยมเป็นใหญ่ โดยไม่คำนึงถึงความอยู่รอดขององค์กรหรือคนในสังคมส่วนใหญ่ เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดสภาพการณ์ของสภาวะผู้นำที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นในสังคม กล่าวคือ เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดชี้แจงคุณธรรม จริยธรรม อันเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของการเป็นผู้นำที่ดี จึงทำให้กลไกของการบริหารงานล้มเหลว ซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อความเสื่อมและความเจริญขององค์กรหรือสังคมนั้นๆ และบางครั้งอาจส่งผลทำให้เกิดความล่มสลายแห่งองค์กรหรือสังคมนั้นๆ

คุณธรรมและจริยธรรม ถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้นำที่ดี หากผู้นำขาดชี้แจงคุณธรรมและจริยธรรม ย่อมทำให้ผู้นำนั้นขาดความชอบธรรมในการทำหน้าที่ในองค์กรนั้นต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากคุณธรรมและจริยธรรมถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของบทบาทหน้าที่ของ

^๑ กนกอร ยศไพบูลย์, การพัฒนาสู่การเป็นผู้นำ, วารสารการบริหารและพัฒนาบุคคล, (มหาวิทยาลัยขอนแก่น กันยายน-ธันวาคม, ๒๕๔๗), หน้า ๒๓.

ผู้นำ ที่ทำให้ผู้นำสามารถได้รับการยอมรับความเชื่อถือ ตลอดจนการนับถือจากบุคคลต่างๆ ทั้งในองค์การ และในสังคมทั่วไป ดังนั้น ปัญหาการขาดคุณธรรมและจริยธรรมของผู้นำ ย่อมทำให้ผู้นำไม่เป็นที่ยอมรับ ต่อบุคคลทั่วไปในองค์การและในสังคม ซึ่งย่อส่งผลกระทบต่อหลักการบริหารงานและภาพลักษณ์ของ องค์การให้เสื่อมลง และย่อمنำมาซึ่งความล้มเหลวขององค์การในอนาคต เช่นกัน

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดขององค์การได้ฯ คือคุณภาพของ ผู้นำ คุณภาพของการเป็นผู้นำ คือ สิ่งที่กำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การนั้นๆ นี้คือ คำพูดที่เป็นจริงเสมอไม่ว่าองค์การนั้นจะยังไงในระยะต้นชาติ ดังนั้น เมื่อใดก็ตาม หากผู้นำสูงสุดในองค์การ ตลอดจนผู้นำในทุกระดับขององค์การได้องค์การหนึ่ง ขาดคุณภาพของการเป็นผู้นำที่ดีแล้วผู้นำนั้นก็ขาด เป้าหมายการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์การไปสู่ความคิดสร้างสรรค์แบบใหม่ การสร้าง องค์การแห่งการเรียนรู้ (Creating a learning organization) เพื่อประยุกต์การบริหารงานให้เกิด ความก้าวหน้าแก่องค์การ นั่นย่อมาจากความว่า องค์การที่เคยอยู่มานานนับเป็นศิบฯ ปี มีข้อเสียดัง นี้ แต่ละ องค์การหยุดการพัฒนาตามกรอบและการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์แล้วองค์การนั้นจะหยุด นิ่ง ซึ่งก็เท่ากับความล้มเหลวขององค์การในที่สุด เช่นกัน

ฉะนั้นในสังคมปัจจุบัน ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์การได้ฯ ซึ่งส่งผลให้องค์การนั้นฯ เกิดความ เสื่อมเสียหรือการล้มเหลวแห่งองค์การ ล้วนมาจากการขาดคุณสมบัติในบทบาทหน้าที่ของผู้ ที่ได้ชื่อว่า “ผู้นำ” แห่งองค์การหรือสถาบันนั้นๆ ทั้งสิ้น

ในสถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายในการที่จะดำรงอยู่ในโลก ท่ามกลางกรอบการเปลี่ยนแปลงยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ความอยู่รอดของประเทศไทยต้นท้อง อาสาของประเทศที่หลากหลาย และไม่สามารถที่จะแบ่งมอบหรือระบุให้ใครคนใดคนหนึ่ง หรือ หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งรับผิดชอบ ที่ผ่านมาเมืองไทยมีเหตุการณ์หลายอย่างที่เกิดขึ้นและทำให้คนไทยได้เรียนรู้ มีประสบการณ์ และเกิดความตระหนัก แล้วว่า “ภาวะผู้นำ (Leadership) คุณธรรมจริยธรรม (Virtue and Ethics)” มีความจำเป็นและมีความสำคัญมากเพียงใดต่อการบริหารและการพัฒนาชาติบ้านเมือง “วิกฤตผู้นำ” และ “วิกฤตคุณธรรมและจริยธรรม” ก่อให้เกิด “วิกฤตศรัทธา” ที่มีต่อผู้นำกลุ่มต่างๆ และ ผู้นำของชาติและส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและเหตุการณ์รุนแรงต่างๆ มากมาย ขยายผลลูกคลานไปเป็นวง กว้าง และนำไปสู่ความแตกแยกในสังคมอย่างรุนแรงอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เนื่องจากความขัดแย้ง ไม่ ลงรอยของคนในชาติกลายเป็นเงื่อนไขที่ทำให้การขับเคลื่อนทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมเกิดภาวะชะงัก งันไม่มีทางออกและก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศไทยเป็นส่วนรวม จึงเป็นเรื่อง จำเป็นที่ต้องพิจารณาและศึกษาทำความเข้าใจอย่างจริงจังเพื่อให้เห็นว่า ภาวะผู้นำ คุณธรรมและ จริยธรรมของผู้บริหาร ควรเป็นเช่นไร จึงจะนำมาซึ่งความยอมรับนับถือ เสื่อมใส ศรัทธา และให้ความ

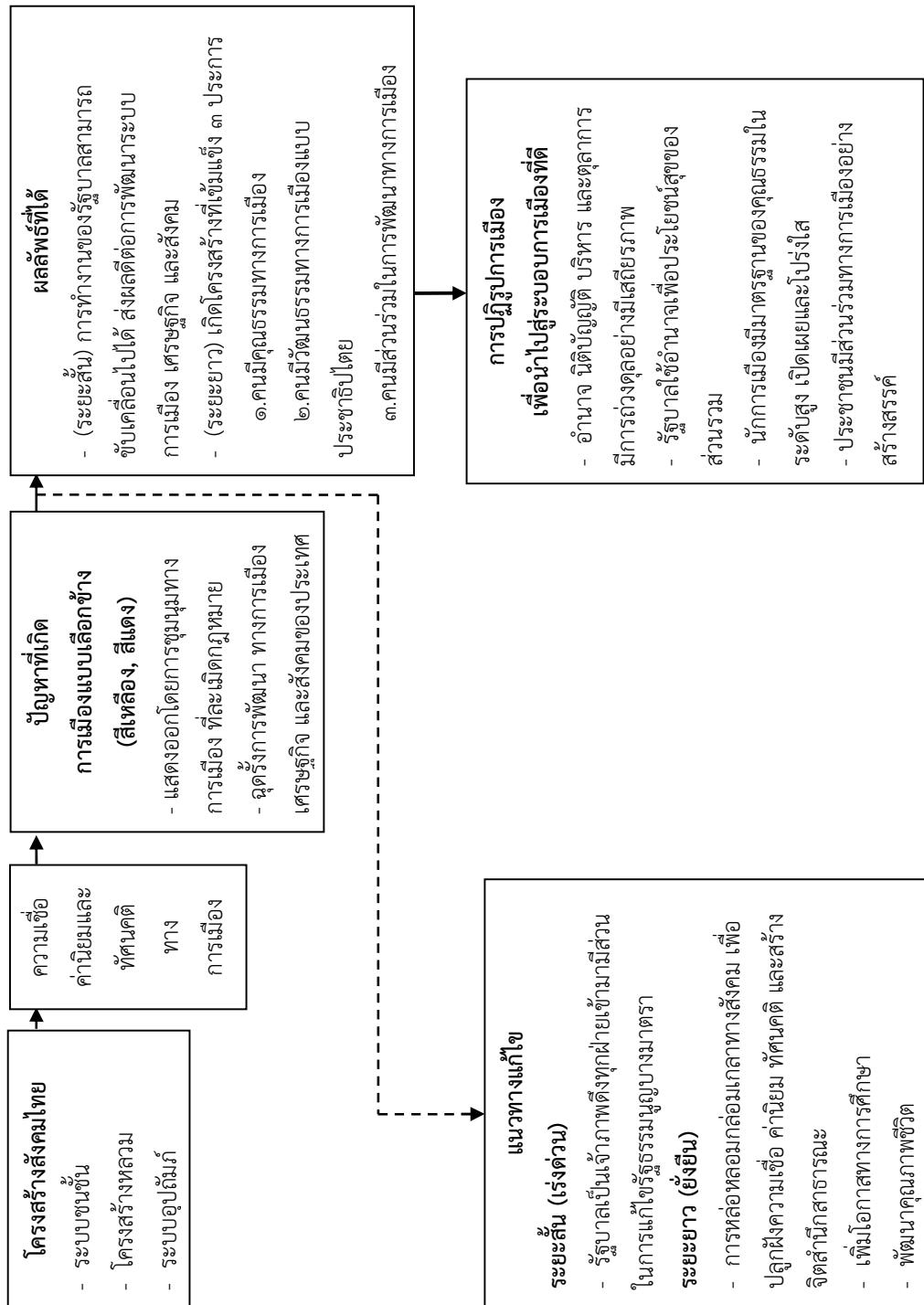
ສັນຄົມຄາສຕຣ໌ຂອງກະຊວງ ๑๙๗

ຮ່ວມມືອງຂອງຄົນໃນໜ່ວຍງານ ອົງກອນ ປະເທດຈາຕີ ເພື່ອຄວາມສັບສຸຂ ເຈິນຢູ່ງເຮືອງ ແລະ ວິດນາສາພາບຂອງ
ສັນຄົມແລະປະເທດຈາຕີສືບໄປ^๑

ຈາກສານກາຮົນທີ່ເກີດຂຶ້ນຄືໄດ້ວ່າປະເທດໄຫຍຕກອງຢູ່ທ່າມກລາງສກວະວິກຖິທາງກາຮົນທີ່ຍາກແກ່
ກາຮາທາງອອກ ເພຣະະນັ້ນຜູ້ເຂີຍນຈະຂອນນຳເສັນອມູລເຫດຸອງວິຖົກກາຮົນຄົງນີ້ພິ້ວມທັ້ງເສັນອແນະແນວ
ທາງແກ້ໄຂໂດຍອາຄີຍອົງຄໍຄວາມຮູ້ທີ່ໄດ້ກົກ່າແນວຄິດທະໜູ້ ຮວມທັ້ງເຫດຸກາຮົນບ້ານເມືອງທີ່ເກີດຂຶ້ນ ນ ປັຈຈຸບັນ
ເພື່ອບູຮນາກາຮົນແກ້ໄຂປົມຫາຍ່າງເປັນຮູປປຣມດັ່ງແຜນກາພຕ່ອໄປນີ້

^๑ ທອນທີພກາ ວິໄຍະພັນຮູ້, ກລຍຸທົກກາຮົນສ້າງຄວາມໂດນເດັ່ນສໍາຮັບຜູ້ບໍລິຫານ, (ກຽງເທັມທານຄຣ : ສໍານັກພິມພົນ
ພອຣມິເດີບັກສ, ២៥៥៦), ໜ້າ ៥.

จากภาพเมื่อศึกษาถึงโครงสร้างทางสังคมไทยในอดีต พบร่วมกันที่ว่า สังคมไทยมีลักษณะโครงสร้างหลัก ๆ อยู่ ๓ ประการ คือ

๑. สังคมไทยยึดถือระบบชนชั้นหรือเป็น “สังคมศักดินา”

ชนชั้นปัจจุบันซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยจะมีอำนาจมาก จากลักษณะเช่นนี้ทำให้ประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นคนหมู่มากต้องตกอยู่ในฐานะผู้อยู่รับใช้ผู้มีอำนาจอยู่ตลอดเวลาส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างชนชั้นขาดความเป็นเอกภาพทางร่างกายและความคิด จนเป็นปรากฏการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการยึดถือกับชนชั้นกันอยู่แบ่งออกได้ดังนี้^๗

- (๑.๑) ชนชั้นสูง มีจำนวนน้อย มีหน้ามีตาในสังคม
- (๑.๒) ชนชั้นกลาง อาศัยอยู่ในเขตเมือง การศึกษาสูง มีบทบาททางการเมืองการปกครองมาก
- (๑.๓) ชนชั้นล่าง หรือราษฎร์ มีจำนวนมาก ยากจนอยู่ในชนบทมีบทบาททางการเมืองน้อยต้องค่อยรับใช้ และพึ่งพาผู้มีอำนาจ

๒. สังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมโครงสร้างหลวง

JOHN EMBREE นักวิชาการศึกษาสังคมชาวญี่ปุ่น ได้กล่าวว่า เอาไว้ว่า สังคมไทยมีลักษณะเป็น “โครงสร้างหลวง” ดังนี้^๘

(๒.๑) สังคมไทยเป็นปัจเจกชน (Individualism) สูง ชอบอยู่ตามสบายไม่ชอบบังคับ ทำให้ขาดระเบียบวินัย ดังสุภาษิต ที่ว่า “ทำอะไรตามใจคือไทยแท้”

(๒.๒) มีความยืดหยุ่นสูง (Flexibility) ปรับตัวได้ง่าย และพยายามหลีกเลี่ยงการประท้วง “รักษาตัวรอดเป็นยอดดี”

(๒.๓) เข้าใจกฎระเบียบ กติกา และบรรทัดฐานทางสังคมดีแต่ชอบละเมิด พอมีการกระทำผิดเกิดขึ้นการลงโทษทางสังคมไม่รุนแรง

(๒.๔) ไม่ชอบการผูกพันในระยะยาว ผลงานพุตติกรรมดังกล่าวทำให้คนไทยขาดพลังทางสังคม

๓. สังคมไทยยึดถือระบบอุปถัมภ์

สังคมไทยจะถูกยึดอยู่กับระบบอุปถัมภ์ คนส่วนใหญ่จะค่อยรับใช้ รับอุปถัมภ์จากผู้มีอำนาจตลอดเวลาแม้จะได้รับสิ่งตอบแทนเล็กๆ น้อยๆ ก็เต็มใจทำผลของระบบอุปถัมภ์ ทำให้คนส่วนใหญ่ในสังคมคิดแต่จะพึ่งพิงผู้อื่น มากกว่าการช่วยเหลือตัวเอง ในขณะที่ปราศจากการคำนึงถึงผลประโยชน์ของ

^๗ พระเวศ วงศ์, ภภาวะผู้นำ : ความเป็นไปในสังคมไทยและวิธีการแก้ไข, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ หมochawabhan, ๒๕๔๐), หน้า ๓๒.

ส่วนรวม (Public Interest) ไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Public Responsibility) ทำให้ขาดหลักการหรืออุดมการณ์ในการพัฒนาตนเอง

● ผลลัพธ์ที่ obtain จากโครงสร้างทางสังคมของไทย

จากลักษณะโครงสร้างทางสังคมไทยดังกล่าวทำให้ประชาชนยึดถือและมีความเชื่อในตัวผู้นำทางการเมืองแบบพิเศษ ซึ่งระบบความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการแสดงออก คนในสังคมไทย มีความเชื่อเกี่ยวกับระบบของการเมืองที่ทำงานอยู่ หรือชื่นชอบในตัวผู้นำที่คิดว่าถูกต้องเสมอ ผลคือ ประชาชนได้แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองปรารถนา คือการเมืองแบบเลือกข้าง (เหลือง, แดง) และแสดงออกโดยการชุมนุมทางการเมือง แบบละเอียดกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจและผลประโยชน์ให้กับกลุ่มตนของจนบางครั้งไม่สนใจวิธีการที่จะไปสู่เป้าหมายนั้น เห็นได้จากการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ซึ่งจากการชุมนุมของทั้ง ๒ กลุ่มการเมืองได้สะท้อนให้เห็นภาพของความอ่อนแอกลางสังคมของไทยที่ถูกซักจุ่งให้แสดงออกทางการเมืองแบบพิเศษกฎหมาย ผลของการชุมนุมดังกล่าวได้ฉุดรั้งการพัฒนาประเทศในหลายด้าน โดยสรุปที่เห็นเด่นชัดที่สุด ผู้เขียนมองว่า ประกอบด้วย ๓ ด้าน คือ

- ด้านการเมือง

ประเทศไทยปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพราะฉะนั้น การแสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพย่อมกระทำได้อย่างเต็มที่ตามรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องอยู่ในกรอบของกฎหมายและเป็นไปอย่างสร้างสรรค์แต่การชุมนุมทางการเมืองในประเทศไทย ๓-๔ ปีที่ผ่านมา กลับเป็นการชุมนุมเพื่อเป้าหมายเฉพาะของกลุ่มตนเองเท่านั้นโดยไม่สนใจวิธีการที่จะไปสู่เป้าหมายนั้น ถึงแม้บางครั้งการกระทำต่างๆจะละเอียดกฎหมายก็ตาม พฤติกรรมต่างๆที่แสดงออกเหล่านี้แทนที่จะเป็นการพัฒนาทางด้านการเมืองในระบบประชาธิปไตยอย่างเต็มภาคภูมิแต่การชุมนุมในเมืองไทยกลับทำลายความน่าเชื่อถือของต่างประเทศ ทำลายความเชื่อมั่นของนักลงทุนและนักท่องเที่ยวที่สำคัญได้ฉุดรั้งการพัฒนาระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

- ด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจากปัจจุบันวิกฤติการเงินของสหรัฐได้แพร่ขยายไปทั่วโลก ประจำกับเป็นช่วงขาลงของเศรษฐกิจโลก ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีระบบเศรษฐกิจผูกกับระบบเศรษฐกิจของโลกจึงปฏิเสธไม่ได้ที่จะต้องรับผลกระทบจากวิกฤติดังกล่าว แต่ทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้ถือว่าเป็นวิกฤติที่มาจากการของประเทศหากภายในเรามีการเตรียมการป้องกัน รัฐบาลมีความมั่นคงมีการกำหนดนโยบายต่างๆที่เป็น

รูปธรรมอุกมาแก้ไขปัญหา เชื่อว่าวิกฤติทางเศรษฐกิจเหล่านี้คงจะผ่านพ้นไปอย่างไม่ยากเย็นนัก แต่สถานการณ์ทางการเมืองในช่วง๔-๕ ปีที่ผ่านมาไทยมีนายกรัฐมนตรีถึง ๔ คน มีรัฐบาลใหม่ถึง ๓ ครั้ง และมีความวุ่นวายจากการชุมนุมทางการเมืองมาโดยตลอด จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยต้องตกอยู่ในห่วงของวิกฤติที่ร้ายแรงที่สุดก็ว่าได้คือหัวใจภายนอก และภายใน ทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่น เครดิตของประเทศถูกปรับลดความน่าเชื่อถือลง สิ่งเหล่านี้ได้ทำลายภาพลักษณ์ความเป็น Land of smile หรือสยามเมืองยิ้มทำให้ภาคท่องเที่ยวพังย่อยยับ สิ่งเหล่านี้บ่งบอกได้อย่างชัดเจนว่า วิกฤติการเมืองที่เกิดขึ้นได้กระทบกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

- ด้านสังคม

เหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองในประเทศไทยที่ผ่านมาทำให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมาอย่างมาก ประการแรกคนในสังคมมีความแตกแยกทางความคิดทางการเมือง แบ่งออกเป็นกลุ่มต่างๆ เช่น เสื้อสีแดง สีเหลือง หรือสีน้ำเงิน เป็นต้น ซึ่งเป็นผลให้ทำลายความรักความสามัคคีของคนในชาติ ประการที่สอง คนส่วนใหญ่ในสังคมเกิดความเครียดกับสถานการณ์ความวุ่นวายที่เกิดขึ้น เกิดความท้อถอยหมดกำลังใจในการทำมาหากินในยุคเศรษฐกิจฝืดเคือง ประการสุดท้าย เมื่อเกิดความวุ่นวายทางการเมืองก็ชุดรั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นไม่ลงทุน ไม่ขยายกิจการ គนว่างงาน เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมาอย่างมาก

● แนวทางแก้ไข

จากมูลเหตุของปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นผู้เขียนมองว่า แนวทางแก้ไขควรจะแบ่งเป็น ๒ ช่วง คือความมีมาตรการแก้ไขในระยะเร่งด่วนเพื่อให้รัฐบาลสามารถเดินหน้าบริหารประเทศต่อไปได้ และมาตรการระยะยาวเพื่อทางออกสู่ความยั่งยืน เพื่อให้เกิดสังคมเข้มแข็ง คือคนในสังคมมีคุณธรรมทางการเมือง มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และสนับสนุนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน จนสามารถนำไปสู่การปฏิรูปการเมือง เพื่อเสนอภูมิเคนท์ หรือข้อเรียกร้องต่างๆ ของสังคมเพื่อการปฏิรูปการเมือง และเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองไปในทางที่ดีร่วมกัน เพราะฉะนั้นผู้เขียนขอนำเสนอรายละเอียดแนวทางแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเมืองออกเป็น ๒ ระยะ ดังต่อไปนี้

● ระยะสั้น (เร่งด่วน)

รัฐบาลเป็นเจ้าภาพดึงทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนในการแก้ไขรัฐธรรมนูญบางมาตราที่เป็นปัญหาอยู่ เพื่อพูดคุยกันถึงทางออกของปัญหา เช่นตัวแทนฝ่ายรัฐบาล สภาพัฒนาราชภูมิ วุฒิสภา วิปรัฐบาล วิปฝ่ายค้าน

และตัวแทนกลุ่มการเมืองต่างๆ ทุกฝ่ายต้องเปิดใจคุยกันหาข้อเสนอร่วมกันอย่างจริงใจเพื่อประคับประคองให้ประเทศไทยเดินหน้าต่อไปได้เมื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญเสร็จเรียบร้อยเป็นที่พอกใจของทุกฝ่ายแล้วถึงเวลาที่ค่อยยุบสถาปัตย์เพื่อคืนอำนาจให้กับประชาชนเลือกตั้งใหม่อีกรอบ แต่สถานการณ์ตอนนี้ผู้เขียนมองว่าการยุบสถาปัตย์ไม่ใช่ทางออกของวิกฤตการณ์ครั้งนี้มิหนำซ้ำยังจะทำให้การดำเนินนโยบายต่างๆ ขาดความต่อเนื่อง และฉุดรั้งการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ด้วย

● ระยะยาวยิ่งยืน

๑. การหล่อหลอมกล่อมเกลาทางสังคม (Socialization)

จะต้องมีการปลูกฝังตั้งแต่ระดับครอบครัว ให้ความใกล้ชิด และสร้างจิตสำนึกการมีวินัยให้กับเด็กเพื่อปลูกฝัง ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติและสร้างจิตสำนึกระบบโดยมีตัวแทนของสังคมที่ทำหน้าที่ใน การอบรมเลี้ยงดู สังสอน ให้การเรียนรู้ และถ่ายทอดสิ่งต่างๆ ให้แก่สมาชิกในสังคม ซึ่งมีกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑.๑) บิดามารดา ผู้ปกครอง เป็นกลุ่มแรกที่ต้องอบรมเลี้ยงดู ให้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ถูกต้องในเบื้องต้น

(๑.๒) โรงเรียน จะต้องเป็นตัวแทนของสังคมในการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการของประชาธิปไตย ที่ถูกต้อง

(๑.๓) กลุ่มเพื่อน มีความสำคัญที่จะทำให้คนในสังคมแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา เช่นกัน

(๑.๔) สื่อมวลชน สื่อมวลชนทุกแขนงจะต้องนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นกลางมุ่งรักษาไว้ซึ่ง จรรยาบรรณทางวิชาชีพอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงทุกข่าวสารอย่างเสมอภาคกัน และ สื่อมวลชนจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องตามหลักประชาธิปไตย

(๑.๕) ศาสนา ศาสนาจะมีส่วนช่วยจารโลงใจ และสร้างความเชื่อ ค่านิยมต่างๆ ที่ถูกต้อง

๒. เพิ่มโอกาสทางการศึกษา

มีคำกล่าวว่า “การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคน” เพราะฉะนั้นการแก้ไขปัญหา ทางการเมืองในระยะยาวประการหนึ่งที่สำคัญผู้เขียนมองว่ารัฐต้องเพิ่มโอกาสทางการศึกษาโดยเพิ่มเติม นอกจากที่บัญญัติเอาไว้ในรัฐธรรมนูญจะต้องจัดทำเป็นวาระแห่งชาติยกร่างหลักสูตรร่วมกันระหว่างรัฐ เอกชน และ NGO เพื่อนำหลักสูตรที่ทันสมัยและสอดคล้องกับการพัฒนา การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เข้ามาใช้ และเพิ่มโอกาสให้กับพื้นที่ที่ห่างไกลได้เข้าถึงคุณภาพทางการศึกษาที่ทัดเทียมกับชุมชนในเขต เมือง

๓. พัฒนาคุณภาพชีวิต

รัฐต้องดูแลเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม เท่าที่ปรากฏในสังคมไทยนั้นซึ่งว่าระหว่างคนจนกับคนรวยนับวันจะห่างออกไปเรื่อยๆ เรียกว่า “รายระจูก จนกระ杰ย” คุณภาพชีวิตของประชาชนนั้นนับเป็นเรื่องแรกๆ ที่พวกราชจะต้องคำนึงถึง เพราะหากไม่มีอะไรจะกินแล้วพวกราชจะมาสนใจมีส่วนร่วมทางการเมือง มีวัฒนธรรมทางการเมืองไปเพื่ออะไรเมื่อมีคนไปให้เงินเพื่อซื้อเสียงเขาก็ต้องเอารอยแล้วเพื่อความอยู่รอด เพราะฉะนั้น รัฐบาลต้องเข้ามาดูแลเรื่องโครงสร้างพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชนกำหนดนโยบายที่สามารถปฏิบัติได้จริงและเห็นผล เช่นการสร้างระบบคลังประทานเพื่อให้ประชาชนมีน้ำทำการเกษตร การขยายระบบไฟฟ้าให้เข้าถึงทุกชุมชน การสร้างถนนหนทางให้มีการสัญจรไปมาโดยสะดวก และมีนโยบายสร้างงาน สร้างอาชีพ ทั้งเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน และระดับประเทศสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อประชาชนอยู่ดีกินดี ก็จะเริ่มกังวลมีเวลาที่จะคิดหรือดำเนินการเรื่องอื่นๆ ให้เห็นผลต่อไป

เมื่อผ่านกระบวนการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วผู้เขียนเชื่อว่าเมื่อคนในสังคมเรามีความพร้อมก็จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมที่เข้มแข็ง ๕ ประการ คือ^๔

๑. ทำให้ระบบการเมืองของประเทศไทยขับเคลื่อนไปได้ คือรัฐบาลสามารถบริหารประเทศต่อไปได้ มีนโยบายออกแบบมาเพื่อแก้วิกฤตด้านต่างๆ ที่มารุમเร้าประเทศไทยในขณะนี้ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมดังที่กล่าวไปแล้วในเบื้องต้น

๒. เกิดโครงสร้างทางสังคมที่เข้มแข็ง สังคมที่ประชาชนมีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ ประกอบอาชีพที่ตนเองได้ คนมีคุณธรรมทางการเมือง มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย กล้าแสดงออก และสนใจมีส่วนร่วมทางการเมือง มีการแสดงความคิดเห็น เสนอข้อเรียกร้องและมีอำนาจต่อรองเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้

๓. คนในสังคมมีคุณธรรมทางการเมือง (สร้างจิตสำนึก) ตามแนวคิดของ โสเครติส

(๓.๑) ปัญญา (Wisdom) รู้ว่าความดีคืออะไร ความดีชนิดความชั่ว

(๓.๒) ความกล้าหาญ (Courage) กล้าหาญในการทำความดีทุกสถานการณ์

(๓.๓) การควบคุมตนเอง (Temperance) ใช้ปัญญาและหัวเหตุผล ใช้สติไม่ให้หลงใหล

(๓.๔) ความยุติธรรม (Justice) เคารพในสิทธิผู้อื่น

^๔แม็กซ์เวลล์, จอห์น ซี., (Maxell, John C.). ๒๑ คุณลักษณะหลักแห่งการเป็นผู้นำ, แปลโดย จตุรงค์ สมนัส, (กรุงเทพมหานคร : โนบิติส พับลิชชิ่ง, ๒๕๕๗), หน้า ๔๑.

(๓.๕) ปฏิบัติหน้าที่ทางศาสนา (Piety) ทำความดีและเคารพยกย่องคนดี และสิ่งที่ควรเคารพยกย่อง

๔. คนในสังคมมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

- (๔.๑) วิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์
- (๔.๒) สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง
- (๔.๓) ยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น
- (๔.๔) เห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วม
- (๔.๕) เชื่อมั่นและศรัทธาในระบบประชาธิปไตย

๕. คนในสังคมมีส่วนร่วมทางการเมือง

- (๕.๑) การกำหนดตัวผู้ปกครอง (ผ่านการเลือกตั้ง)
- (๕.๒) การวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง
- (๕.๓) การชุมนุมเคลื่อนไหว (สนับสนุนและคัดค้าน)
- (๕.๔) ผลักดันกลุ่มผลประโยชน์ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจของรัฐบาล

บทสรุป (Conclusion)

ผู้เขียนมองว่าสาเหตุของปัญหาวิกฤติเมืองไทยในปัจจุบันเกิดจากบริบทของโครงสร้างสังคมไทย เพราะเป็นสังคมที่ยึดถือระบบชนชั้น มีโครงสร้างทางสังคมเป็นโครงสร้างหลวม และที่สำคัญคนในสังคมยังยึดถือระบบอุปถัมภ์กันอยู่ เนื่องจากประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นคนหมู่มากต้องตอกย้ำฐานะผู้รับอุปถัมภ์ คอยรับใช้ผู้มีอำนาจอยู่ตลอดเวลาถึงแม่บางครั้งจะได้อะไรเล็กๆ น้อยๆ เป็นการตอบแทนก็ยินดีทำ เช่น การขายเสียงเมื่อมีการเลือกตั้งเพื่อแลกกับเงินจำนวนไม่กี่ร้อยบาทหรือเรียกว่า “เงินบำรุงการเป็น” สังคมไทยเป็นสังคมศักดินา ชนชั้นปักรองซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยจะมีอำนาจมาก ทำให้ประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะชนชั้นล่าง หรือ ราษฎร์ มีจำนวนมาก ยากจนอยู่ในชนบทมีบทบาททางการเมืองน้อย ต้อง คอยรับใช้ผู้มีอำนาจอยู่ตลอดเวลาส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างชนชั้นขาดความเป็นเอกภาพทางร่างกาย และความคิด อีกประการคือ คนกลุ่มนี้มีระดับการศึกษาไม่สูงเท่าที่ควร มีอาชีพทำการเกษตร มีวัฒนธรรมการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย “ตื้นเข้าจับเครื่องมือไปทำงานตกเย็นกลับบ้าน” เป็นวงจรชีวิตอยู่ในลักษณะนี้โดยไม่มีโอกาสที่จะรับรู้ถึงความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมืองเท่าที่ควร จึงทำให้คนส่วนใหญ่เหล่านี้ไม่สนใจการเมืองและการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว ไม่อยากรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้อง หรือเสนอแนวคิดต่างๆ เห็นว่าเป็นเรื่องเสียเวลาในการทำมาหากิน เมื่อมีการซักจุ่งหรือจุ่งใจด้วยสิ่งตอบแทน

ສັນຄົມຄາສຕຣີຂະກາດ ຕະໂຫ

ປະເທດຕ່າງໆ ກໍຈະເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ໄໝ່ຄຳນິຈວ່າສິ່ງທີ່ແສດງອອກນັ້ນພຶດຫີ່ອຸກ ຈະເປັນປາກູງກາຮົມກາຮົມຊຸມທີ່
ລະເມີດກູງໝາຍ ກ່ອກຈາລາຈະ ພລສຸດທ້າຍກົດຮັ້ງກາຮົມນາດ້ານກາຮົມເມືອງ ເສດຖະກິຈ ແລະ ສັນຄົມ

ເພົ່ານັ້ນ ແນວທາງແກ້ໄຂປັບປຸງຫາ ທີ່ຜູ້ເຂົ້າໃຈໄດ້ນຳເສັນອເວາໄວ້ກື່ອ ຮະຍະສັ້ນ (ເຮັດວຽນ) ຮັບປາລັດ້ອງ
ເປັນເຈົ້າກາພົດົງທຸກກາລສ່ວນເຂົ້າມາແກ້ປັບປຸງຫາຮ່ວມກັນຫາກຕກລົງກັນແລະມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະຕ້ອງແກ້ໄຂ
ຮັບຮົມນູ້ງົກຕ້ອງທ່ານີ້ໃຫ້ປະເທດສາມາດເດີນຫຼາຕ່ອໄປໄດ້ ຮະຍະຍາວ (ຍິ່ງຍິ່ນ) ເຮັດວຽນມອງໄປທີ່ຕັ້ນເຫດ
ຂອງປັບປຸງຫາ ດືອປັບປຸງຫາເຮົາເຮີ່ມມາຈາກໂຄຮງສ້າງທາງສັນຄົມ ເຮັດວຽນມີຄວາມເຂັ້ມແຂງ
ໂດຍນຳເສັນອອຸ່ນ ຂີ່ວິທີກາຮົມ ກາຮົມເກລາທາງສັນຄົມ ເພື່ອປຸກຟັງແລະສ້າງຈິຕສຳນັກສາຮາຣະ ເພີ່ມ
ໂອກາສທາງກາຮົມສຶກສາ ພັນນາຄຸນກາພື້ນຖານ ແລະປຸກຟັງຄວາມເຂົ້ອ ດ້ວຍນິຍົມ ທັນຄົຕີ ຊຶ່ງກະບວນກາຮົມທັງສິຈະ
ນຳໄປສູ່ໂຄຮງສ້າງທາງສັນຄົມທີ່ເຂັ້ມແຂງກື່ອ ດືອນີ້ມີຄຸນຮົມທາງກາຮົມເມືອງ ດືອນີ້ມີວັນຮົມທາງກາຮົມເມືອງແບບ
ປະຊາບປີໄຕຍ ແລະຄົນຕ້ອງກາຮົມແສດງອອກ ແລະມີສ່ວນຮ່ວມທາງກາຮົມເມືອງ ທ້າຍທີ່ສູດເມື່ອສັນຄົມຂອງເຮົາມີຄວາມ
ພ້ອມມີຄວາມເຂັ້ມແຂງ ມີພັ້ນພອທີ່ຈະເຂົ້າໄປເຮັດວຽນຫີ່ອຸກຕົ້ນໃຫ້ເກີດກາຮົມທັງສິຈະ ນິຕິບັນຍຸດີ
ບໍລິຫານ ແລະຕຸລາກາຮົມ ມີກາຮົມຄ່າງດຸລວຍ່າງມີເສດີຢັກປາ ຮັບປາລັດໃໝ່ຈຳນາຈເພື່ອປະໂຍບນຸ່ງຂອງສ່ວນຮ່ວມ
ນັກກາຮົມເມືອງມີມາດຮູ້ານຂອງຄຸນຮົມຈິຍຮົມໃນຮະດັບສູງ ເປີດແຜຍແລະໂປ່ງໃສນັ້ນເອງ

บรรณานุกรม

กนกอร ยศไพบูลย์. การพัฒนาสู่การเป็นผู้นำ. วารสารการบริหารและพัฒนาบุคคล
มหาวิทยาลัยขอนแก่น กันยายน-ธันวาคม, ๒๕๔๒.

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. กลยุทธ์การสร้างความดีใจเด่นสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
อินฟอร์มเมดิบุ๊คส์, ๒๕๔๖.

ประเวศ วงศ์. ภาวะผู้นำ : ความเป็นไปในสังคมไทยและวิธีการแก้ไข. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
หมอยาวบ้าน, ๒๕๔๐.

พระธรรมปีฎก (ป.อ. ปยุตโต). ผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๐.

แม็กซ์เวลล์, จอห์น ซี. (Maxell, John C.). ๒๑ คุณลักษณะหลักแห่งการเป็นผู้นำ (จตุรงค์ โสมนัส, ผู้
แปล). กรุงเทพมหานคร : โนบลิส พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๗.

แม็กซ์เวลล์, จอห์น ซี. (Maxell, John C.). ผู้นำที่เยี่ยมยอด คือ ผู้แบ่งปัน “ความสำเร็จให้กับผู้อื่น
(เจษฎา ทรงมิตร, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ Good Morning, ๒๕๔๕.

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. ผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร:
สถาบันพัฒนาผู้บริหาร สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๘.

สิรภพ เหล่าลากะ. ยุทธศาสตร์การเมือง (BUDDAOLOGY OF POLITICS). กรุงเทพมหานคร :
สถาบันพุทธลีลา, ๒๕๔๕.